

SOCIAL- OCH HÄLSOVÅRDSUTSKOTTETS UTLÅTANDE 18/2013 rd

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om ändring av bilagan till lagen om accis på alkohol och alkoholdrycker

Till finansutskottet

INLEDNING

Remiss

Riksdagen remitterade den 15 oktober 2013 regeringens proposition med förslag till lag om ändring av bilagan till lagen om accis på alkohol och alkoholdrycker (RP 151/2013 rd) till finansutskottet för beredning och bestämde samtidigt att social- och hälsovårdsutskottet ska lämna utlåtande i ärendet till finansutskottet.

Sakkunniga

Utskottet har hört

- finanssekreterare Veli Auvinen, finansministeriet
- regeringsråd Ismo Tuominen, social- och hälsovårdsministeriet
- tullöverinspektör Markus Teräväinen, Tullen
- enhetschef Eeva Saari, Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården Valvira
- generaldirektör Pekka Puska och specialforskare Esa Österberg, Institutet för hälsa och välfärd
- verkställande direktör Elina Ussa, Bryggeri- och läskedrycksindustriförbundet.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Motivering

Syftet med propositionen är att öka statens skatteinkomster. Ambitionen är också att minska de alkoholrelaterade skadorna hos befolkningen. Enligt statsminister Katainens regeringsprogram ska beskattningen av alkohol och tobak i möjligaste mån skärpas för att förebygga de skadliga verkningarna av dessa produkter, med beaktande av privatinförseln och utvecklingen på den illegala marknaden.

Tack vare den höjda alkoholskatten, som regeringen beslutade om i ramförhandlingarna i våras, bedömdes det att skatteintäkterna ökar med cirka 125 miljoner euro. Enligt motivering-

en till propositionen är den nu föreslagna höjningen omkring hälften av den som tidigare bestämdes och ökningen av skatteintäkter cirka 63 miljoner euro på grund av att resandeförseln ökade och skattebasen minskade under början av 2013.

Enligt förslaget stiger skattebördan för alla alkoholdrycker lika mycket i euro i relation till den mängd ren alkohol de innehåller. Punktskatten på öl och jästa drycker höjs med 8,2 procent, punktskatten på vin med cirka 8,6 procent och punktskatten på starka alkoholdrycker med cirka 5,3 procent. Till följd av höjningen stiger priserna på alkoholdrycker med i medeltal 2,3 pro-

cent och prisändringen bedöms fördela sig relativt jämnt på de olika dryckesgrupperna.

De årliga inkomsterna av alkoholskatten har på grund av de måttliga skatteförhöjningarna under de senaste åren ökat med sammanlagt närmare 400 miljoner euro medan totalkonsumtionen av alkohol har minskat från 10,5 liter ren alkohol per invånare år 2007 till 9,6 liter (2012). Samtidigt har den icke statistikförda konsumtionen förblivit densamma (1,9 liter). Andelen resandeförsel uppgår till uppskattningsvis 17 procent av totalkonsumtionen av ren alkohol.

Enligt utredning har olika alkoholrelaterade skador minskar märkbart i och med att totalkonsumtionen har gått ner. Förutom att antalet rattfyllerier och fall där polisen larmats till hemmen har minskat har också vårdperioderna för alkoholrelaterade sjukdomar på bäddavdelningarna minskat med 12 procent. År 2007 dog 2 184 finländare i alkoholrelaterade sjukdomar och alkoholförgiftning. År 2011 hade antalet dödsfall av motsvarande orsaker sjunkit till 280. Under samma period sjönk antalet döda på grund av olycksfall eller våld i berusat tillstånd från cirka 1 000 till cirka 850.

Den största andelen av kostnaderna för alkoholrelaterade skador består av kostnader för socialvård (224—266 miljoner euro år 2010). Kostnaderna för att upprätthålla ordning och säkerhet på grund av alkoholkonsumtion var cirka 233 miljoner euro. Pensionernas och sjukdagpenningarnas andel av kostnaderna uppgick till 182—271 miljoner euro. De kostnader som hänförs till rättssystemet och fängvården var i sin tur cirka 131—139 miljoner euro. Kostnaderna för specialiserad sjukvård, för vård på bäddav-

delning inom primärvården och för öppenvård ger upphov till kostnader på 81—136 miljoner euro (Institutet för hälsa och välfärd: Statistisk årsbok om alkohol och narkotika 2012).

Tullen har uppgett att resandeförseln enligt övervakningsobservationerna ökat märkbart från och med våren 2013. En av de förklaringar som framförts till den ökade förseln är rederiernas förhandsbeställningar som har gjort det möjligt att föra in stora mängder alkohol också för dem som inte reser med bil. Tullen har sedermera ingripit i detta förfarande. Enligt utskottet är det viktigt att Tullens resurser tryggas för att den ska kunna övervaka såväl resandeförseln som införseln av alkoholdrycker som beställs via internet.

Det gäller att också i fortsättningen noga ge akt på hur volymerna utvecklas inom den trafiken. Vid utvärderingen bör det beaktas att skatteförhöjningarna har minskat den inhemska försäljningen av alkoholdrycker fyra- eller femfaldigt i jämförelse med ökningen av resandeförseln. De direkta kostnaderna för skador relaterade till alkoholanvändning är sammanlagt cirka 1,3 miljarder euro. Av dem står stat och kommun för cirka en miljard. Utskottet menar att det är motiverat att fortsätta med måttliga skattehöjningar, för på så vis får man totalkonsumtionen av alkohol att sjunka och de alkoholrelaterade sociala och hälsomässiga problemen att avta.

Ställningstagande

Social- och hälsovårdsutskottet anför

att finansutskottet beaktar det som sägs ovan.

Helsingfors den 5 november 2013

I den avgörande behandlingen deltog

ordf. Juha Rehula /cent
medl. Johanna Jurva /saf
Laila Koskela /saf
Merja Kuusisto /sd
Sanna Lauslahti /saml
Merja Mäkisalo-Ropponen /sd
Lasse Männistö /saml

Annika Saarikko /cent
Hanna Tainio /sd
Anu Urpalainen /saml
Anu Vehviläinen /cent (delvis)
Erkki Virtanen /vänst
Pauliina Viitamies /sd (delvis).

Sekreterare var

utskottsråd Harri Sintonen.